

לא רשת חברותית

קמפיין חדש, הקורא לשים קץ לאלימות ברשת, מעמיד במרכז מפורסמים שנכוו בעצמם דרך הצג • אבל האם הבחירה בדמויות שידועות בעשיית פרובוקציות אינה פוגעת במסר, איך סרטון יכול לסייע לילד שחווה את המציאות אינטרנט בטוח - אבל גם פתוח?

תמר דרסלר

חסרי ביטחון

2,395
פניות התקבלו ב-2014 במרכז לאינטרנט בטוח לגבי פגיעה ברשת

77%
מהילדים מעולם לא סיפרו לאיש על היותם קורבנות לאלימות באינטרנט

45%
מהילדים בגילאי 10-17 דיווחו ב-2014 שנפגעו מאלימות מילולית באינטרנט

25,294
גולשים ביקרו ב-2014 באתר של המרכז לאינטרנט בטוח

כ-50%
מהפניות למרכז לאינטרנט בטוח עוסקות בפגיעות בילדים ובני נוער, בהפצת תמונות פוגעניות, בכריזה לפייסבוק ובהפצת פוסטים פוגעניים

נתונים: המועצה לשלום הילד, המרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט הישראלי

כשזה קרה לי רציתי למות", מספרת ענת (שם בדוי), בת 18, על חוויות התעללות שעברה ברשת לפני שנתיים. "בריוק עברתי לבית ספר חדש, בסך הכל העליתי תמונות שלי בכנרת ים מטיל עם חברה, ופתאום כל הבנות בכיתה התנפלו עליי: מכוורת, שמה, עקומה, וזנה, מה את חיי שבת את עצמך? זה לא היה רק זה, אלו היו גם ילדים מכיתות אחרות בכתי ספר אחרים שאני בכלל לא מכירה. כולם הביטו טרפו לזה, לא רציתי ללכת לכית הספר, לא יכולתי לספר להורים, מה הם מבינים בכלל בפייסבוק? הם כשהם חושבים שזה רק בפייסבוק, אז מה הביג דיל? זה יצא משליטה, ילדים זרים שלחו לי הודעות בוטסאם, הרגשתי שזה נכנס אלי הביתה, רווח אחרי לתוך החדר. שיקרתי להורים, לא הלכתי לבית הספר במשך ימים שלימים. בסוף זה נרגע, הם עברו הלאה. לקי רבן הבא. בסך הכל לא באתי להם טוב. הם לא ראו אותי בוכה, אז זה לא היה להם. סתם כמה טילים על המחשב שלהם בערב, אני הייתי כלום שבטילים".

סרטון להעלאת המודעות לתשתית אל צילומים: על צד

היה קורבן להתעללויות בפייסבוק מצד תלמידים בכיתה שקיללו אותו בהודעות עד שלא יכול היה יותר לשאת זאת. כמו גל עכור, האלימות ברשתות החברתיות הולכת וגואה בשנים האחרונות. המספרים שהמרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט הישראלי מספק הם מבהילים. הוא חקק רק לפני שנתיים, ורק בשנת 2014 התקבלו בו 2,395 פניות לגבי פגיעה ברשת שקיבלו מענה. 58% מהפניות עוסקות בפגיעות בילדים ובבני נוער, בהפצת תמונות פוגעניות, בכריזה לפייסבוק ובהפצת פוסטים פוגעניים או תמונות מביכות באפליקציית סיקרס ובפייסבוק, מוטרס אחרות. "היתרון של האיגוד הוא בבניית שלנו לרשתות החברתיות", אומרת מיטל גרייבר שוורץ, יושבת ראש איגוד האינטרנט הישראלי. "מכיוון שאנחנו מוכרים בתחום, פניות שלנו לרשתות חברתיות כמו פייסבוק, סיקרס, אינסטגרם ועוד להודרת תוכן פוגעני נענות בתוך שעות ספורות, ולפעמים אף מחר מזה. אנחנו עובדים בשיתוף פעולה עם המשטרה במקרים שמדובר בפעילות פלילית ופגיעות קבילות שנובעות או נגרעות לא היו מגיבים אליהם. אנחנו לא מנסים את הפעילות ברשתות, אלא מגיבים לפניות קצ לחיו. אחרי מותו גילהת אמו שבנה

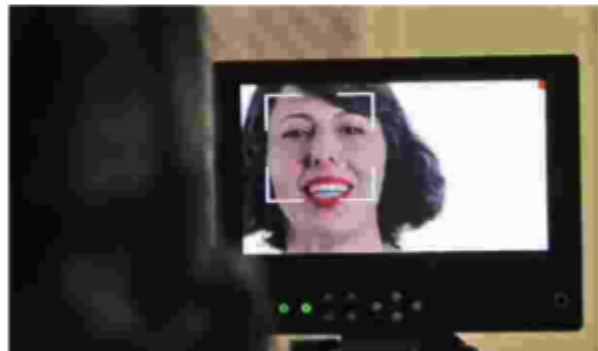
שמגיעות מילדים ומבוגרים בשני תיים שחלפו מאז שהקמנו את המרכז לאינטרנט בטוח, מספר הפניות אלינו רק עולה. לצד הפעלת הקו והאתר אנחנו מקיימים פעילות הסברה בנושא גלישה בטוחה בקרב הורים, מתגבים ובני נוער".

חחיר כבד

מנתונים שפורסמו לאחרונה על ידי המועצה לשלום הילד עולה כי 45% מהילדים ב-2014 בגילאי 10-17 דיווחו שנפגעו מאלימות מילולית באינטרנט. נתון נוסף שפורסם הוא שכ-77% מהילדים מעולם לא סיפרו לאיש על היותם קורבנות לאלימות באינטרנט. קמפיין חדש של המרכז לאינטרנט בטוח של איגוד האינטרנט הישראלי, שהושק שלושה חת השם "אל תשתפו, אל תשתפו", קורא לשים קץ לאלימות ברשת ומנסה להעביר את המסר באמצעות סרטון בהשתתפות מפורסמים המקי ראיים לסצלמה תגובות אלימות שנתנו

אורנה היילינגר, מנהלת המרכז לאינטרנט בטוח: "כשבחרנו במפורסמים לקמפיין, רצינו להעביר מסר: אם להם קשה להתמודד עם אלימות ברשת, תחשבו כמה קשה לנועים 'רגילים', שאין להם תמיכה, שזה לא העיסוק שלהם"

לכחור כאנשים שהרשתות החברתיות הן עיקר עבודתם, והם עצמם מייצרים שיח פרובוקטיבי, לא פוגעת במסר "הייתה לנו התלבטות בבחירת המשתתפים בקמפיין, אבל כשבחרנו דווקא במפורסמים, בחרנו להעביר מסר מאוד ברור: אם להם קשה כל כך להתמודד עם אלימות ברשת, תחשבו כמה קשה לנועים 'רגילים' לים' שאין להם מערך תמיכה, שזה אינו העיסוק שלהם", אומרת אורנה היילינגר, מנהלת המרכז לאינטרנט בטוח. "גם אדם שרגיל לחיות בעין התקשורת נפגע רמנים ממושפטים ברשתות החברתיות וגם כשהיא נשלחת באופן אנונימי כלי לראות את הפנים שמעבר למסך. מפורסמים נוספים שנתנו לפרויקט הם גל אוהובסקי, מרגלית צנעני, פנינה רוזנבלום, רני רוב, אורטל בן דיון, עדי שילון, אייל שני, ליאור ריון, קותי סבג, יורד ווידר, עומרי חזן, נאור אורמיה, שון גיטלמן, מור סילבר, אנה זק ויהב מוססי. כולסחיות רשת משופשות שכתובות בחיים של חשיפה ציבורית. אך האם החלטה

שכונה וירטואלית

ברצמבר האחרון דווח על מקרה שבו כבוצת הורים גילו שבנם וחבריו צילמו

בגייד סרטון התעללות של נערה מבית הספר והתכוונו להפיצו. ההורים מחקו את הסיטוק, פרטמו את הניידים והמחשבים של הנערים, הענישו אותם במטרה להסיימו כימו ביניהם שהפרשה לא תגיע למשטרה. אבל התופעה רק הולכת ומחמירה. אלת חקק, פסיכותרפיסט ויועץ חינוכי העובד בבית ספר יסודי, בטוח שאפשר ליצור שינוי, אבל אך ורק אם ההורים ובית הספר ישתפו פעולה ויבינו ששינוי כזה הוא הכרחי ושילדים שלהם לא בהכרח מברילים בין טוב לרע כשמדובר בקלות הכמעט בלתי נסבלת של הרשתות החברתיות. "אולי אי אפשר לעצור לגמרי, אבל אפשר כהחלט לצמצם את מסרי האלימות", אומר חקק. "הילדים והנוער היום חיים ברשת, זו השכונה הווירטואלית שלהם, בריוק כמו שלנו בגלים הייתה שכונה מציאותית, ולכן האלימות לא נמשכת בכית הספר, היא מגיעה איתם הביתה. הרבה יותר קל לתקשר ברשת והרבה יותר קל להפעיל בריונות, אתה לא רואה את האדם שנפגע. הפגיעה והעלבון גדולים מאוד מכיוון שאין שליטה על מסרי התופעה, זה לא רק הקורבן והפוגע, אלא גם הצופים, וברשתות החברתיות קל מאוד לייצר המון ני צופים וצפייה מתמשכת. הילדים חוששים לספר להורים כדי לא לאכזר את הגישה לפייסבוק ולוואטסאפ". אז מה ניתן לעשות? איך ההורים אומרים לדעת שהילד שלהם עובר חת עוללות או שתוא בעצמו מתעלל? "הורים חייבים להבין שיתוף פעולה עם בית הספר הוא הכרחי, ולא רק זה. גם השגחה ופיקוח הם הכרחיים. גם אם הורים לא רוצים לפלוש לפריטיות של הילדים, אין מה לעשות. עד כמה שזה

נשמע מיושן - את המחשב מצביבים כמקום מרכזי בבית. לא פחות חשוב להקפיד ולשוחח עם הילדים, ילדים רוצים לספר. דברו איתם, כל יום. ילדים הם עדיין ילדים, גם אם הם מתוחכמים מאוד ובעלי יכולות טכניות מרשימות. יש פער ענק בין כמות המידע שאליו הם נחשפים לבין ההתפתחות הרגשית שלהם". בבית הספר שבו עובד חקק זוכים הילדים לריס לחינוך לשימוש ברשת וקביעים יחד כללים לשימוש מושכל ברשתות החברתיות. "מבוגרים שמפעילים אלימות ברשת לא גרלו לתוך השיח הזה", הוא אומר. "אני רואה ירידה משמעותית בכמות האלימות בבית הספר בעקבות החינוך שלנו וסאמין ששינוי אפשרי". בית הספר שבו עובד חקק אינו היחיד: רשויות רבות בישראל מפעילות תוכניות כאלו ואחרות המנסות להקנות לילדים בישיורי חיים ברשתות החברתיות ולהודיע את מרד האלימות. עם זאת, בישראל, כפי שמראים המספרים של האיגוד ושל המועצה לשלום הילד, התוצאה אינה מספקת סיבה לאופטימיות. ●

גם אם שרגיל לחיות בעין התקשורת נפגע מאלימות ברשת. אורטל בן דיון מנתון הסרטון צילום חקק

ענת, 18, עברה התעללות ברשת: "עברתי לבית ספר חדש, העליתי תמונה בבגד ים, וכל הבנות התנפלו עליי: מכוורת, עקומה, ראו אותי בוכה, אז זה לא הזיז להם. הייתי כמה מילים על המחשב שלהם"